

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Cuvântul autorilor.....	5
Ghid de utilizare a manualului.....	6
Competențele generale și competențele specifice	7
Recapitulare clasa a VI-a	8
Evaluare inițială	10
I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI.....	11
▶ Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu	12
▶ Lucrarea Duhului Sfânt în lume	16
▶ Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime.....	20
▶ Sfintele Taine în viața creștinilor	24
▶ Darurile Duhului Sfânt	28
▶ Recapitulare	32
▶ Evaluare	35
II. IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI.....	37
▶ Credința în primele comunități creștine.....	38
▶ Comuniunea credincioșilor în Biserică.....	42
▶ Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului	46
▶ Biserica în istorie	50
▶ Recapitulare	54
▶ Evaluare	57
III. VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII	59
▶ Manifestarea bucuriei în viața omului	60
▶ Frumosul în viața creștinului	64
▶ Prietenia și iubirea, valori pentru viață	68
▶ Recapitulare	72
▶ Evaluare	75
IV. VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE	77
▶ Praznicele împărătești	78
▶ Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților	82
▶ Recapitulare	86
▶ Evaluare	89
Recapitulare finală.....	91
Evaluare finală	95

Cuvântul autorilor

Dragi elevi, prin studierea lecțiilor din acest an școlar veți putea descoperi învățături minunate despre lucrarea Duhului Sfânt în lume și despre ce înseamnă, cu adevărat, viața Bisericii. Sfântul Serafim de Sarov, unul dintre marii sfinți ai Bisericii noastre, ne învață că: „Dobândirea Duhului Sfânt este adevăratul scop al vieții creștine, în timp ce rugăciunea, postul, pomenile și alte fapte bune făcute din dragoste de Hristos sunt doar mijloace pentru dobândirea Duhului Sfânt”.

Duhul Sfânt în chip de porumbel

Așadar, este important nu doar să învățăm, ci și să punem în practică cele însușite, pentru a simți puterea și mângâierea harului dumnezeiesc.

„Dumnezeule Duhule Sfinte, Care tuturor împarți darurile Tale și toate le faci cu voia, suflă și întru noi Darul Tău cel purtător de lumină, ca să Te slăvim pe Tine, Cel ce ești lăudat împreună cu Tatăl și cu Fiul. Amin.”

(Rugăciune către Duhul Sfânt)

Ghid de utilizare a manualului

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital

Manualul digital nu necesită instalare sau configurare. Tot ce aveți nevoie pentru parcurgerea acestuia este un browser, care este preinstalat pe orice dispozitiv de tip PC, tabletă sau smartphone.

Butoane de navigare

- - afișează pagina de ajutor
- - afișează pagina de început a manualului
- - afișează pagina următoare
- - afișează pagina anterioară
- - realizează saltul la ultima pagină
- - realizează saltul la prima pagină
- - realizează mărirea paginii afișate
- - realizează micșorarea paginii afișate

Simboluri folosite la varianta digitală:

- „Privește”
- „Vizionează”
- „Exersează”

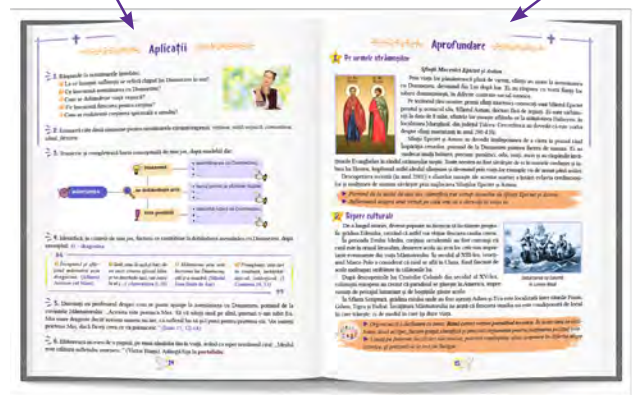
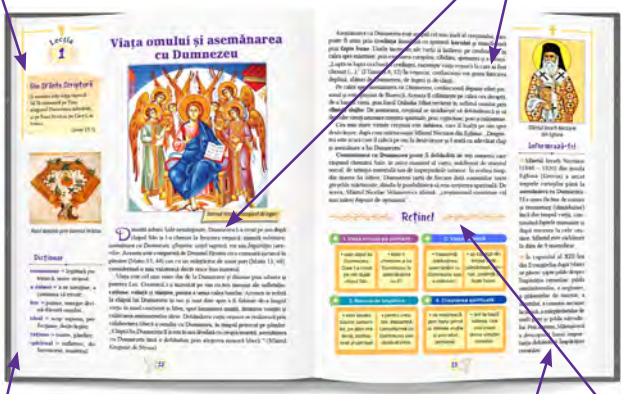
Structura manualului tipărit:

Din Sfânta Scriptură:
Citat din Vechiul sau Noul Testament, în legătură cu tema lecției, cu rol de captare a atenției elevilor.

Conținutul lecțiilor:
Cunoștințe adaptate pentru o bună înțelegere și însușire a temei, conform programei școlare în vigoare.

Aplicații
Exerciții variate pentru înțelegerea textului și pentru fixarea și consolidarea noilor cunoștințe.

Aprofundare
Aplicații care valorifică interdisciplinaritatea, cu rol de asociere și generalizare a cunoștințelor, precum și de stimulare a gândirii critice și reflexive.

Dicționar: Explicarea termenilor noi din lecție, în contextul dat.

Informează-te!
Informații conexe lecției care incită la studiul suplimentar.

Reține!
Hartă conceptuală a lecției, care ajută la sistematizarea și fixarea cunoștințelor transmise.

Competențele generale și competențele specifice

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

- 1.1.** Analizarea manifestării lucrării Duhului Sfânt în viața Bisericii și în devenirea spirituală a omului, pe baza unor texte religioase
- 1.2.** Compararea unor modalități diverse de manifestare a vieții religioase sau a unor aspecte de învățătură religioasă
- 1.3.** Analizarea unui mesaj moral-religios, comunicat în forme variate

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

- 2.1.** Identificarea de repere și modele dezirabile din punct de vedere religios, în plan personal și social
- 2.2.** Formularea unor opinii personale privind aplicarea normelor moral-religioase în viața personală și a grupurilor de apartenență, în relație cu normele civice

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

- 3.1.** Argumentarea importanței respectului pentru diversitate și a comunicării între persoane/grupuri
- 3.2.** Manifestarea reflecției critice față de responsabilități asumate în viața proprie și a comunității, prin raportarea la valori moral-religioase
- 3.3.** Argumentarea importanței participării fiecărei persoane la viața spirituală a comunității, ca membru activ al acesteia

Recapitulare – Clasa a VI-a

➤ 1. Pornind de la schema de mai jos, discută cu profesorul despre cele învățate la ora de Religie, pe parcursul clasei a VI-a.

DOMNUL IISUS HRISTOS

NAȘTEREA MÂNTUITORULUI	BOTEZUL DOMNULUI	IISUS, ÎNVĂȚĂTORUL LUMII
PĂTIMIRILE DOMNULUI	ÎNVIEREA DOMNULUI	ÎNĂLȚAREA LA CER

➤ 2. Alcătuieste oral enunțuri cu următoarele cuvinte: *minune*, *pătimire*, *cruce*, *altruism*, *compasiune*, *conștiință*, *pelerinaj*.

3. Analizează textul următor, folosind metoda exploziei stelare:

Și a zis Lui unul dintre ucenici, Andrei, fratele lui Simon Petru: Este aici un băiat care are cinci pâini de orz și doi pești. Dar ce sunt acestea la atâția? Și a zis Iisus: Faceți pe oameni să se așeze. Și era iarbă multă în acel loc. Deci au șezut bărbații, în număr ca la cinci mii. Și Iisus a luat pâinile și, mulțumind, a dat ucenicilor; iar ucenicii celor ce ședeau; asemenea și din pești, cât au voit. Iar după ce s-au săturat, a zis ucenicilor Săi: Adunați fărâmiturile care au rămas, ca să nu se piardă ceva. Deci au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri, care au rămas de la cei ce au mâncat din cele cinci pâini de orz (Ioan 6, 8-13).

4. Alege varianta corectă, conform modelului: A. - b).

A. O stea a călăuzit spre Betleem pe:

- a) regele Irod;
- b) cei trei crai de la Răsărit;
- c) soldații lui Irod.

B. La Botezul Domnului, Duhul Sfânt S-a pogorât asupra Lui ca:

- a) un porumbel;
- b) o lumină;
- c) un nor.

C. Cea mai mare poruncă dată de Mântuitorul a fost:

- a) porunca de a posti;
- b) porunca de a face dreptate;
- c) porunca iubirii.

D. Cea mai mare minune săvârșită de Iisus este:

- a) Învierea Sa;
- b) vindecarea celor bolnavi;
- c) potolirea furtunii pe mare.

E. Când s-a întâlnit cu Iisus, vameșul Zaheu:

- a) L-a întrebat pe Acesta despre Dumnezeu;
- b) s-a pocăit pentru păcatele sale și a primit iertarea lor;
- c) a cerut să fie ca unul dintre apostoli.

EVALUARE INIȚIALĂ

TEST INIȚIAL

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 1,50 puncte
6 x 0,25 p., pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 2 puncte
1 p. – precizarea numelui pildei;
1 p. – indicarea învățaturii desprinse din pildă.

Ex. 3 – 2,50 puncte
a) 0,50 p. – numirea Persoanei;
b) 1 p. – indicarea situației;
c) 1 p. – argumentarea importanței iertării.

Ex. 4 – 3 puncte
5 x 0,25 p. pentru fiecare cuvânt utilizat corect, dintre cele indicate;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,75 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

1. Stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor (A = adevărat; F = fals):
- a) Sfinții Apostoli au primit misiunea de a boteza și de a propovădui credința la toate popoarele. **A/F**
  - b) Cei zece leproși I-au mulțumit Domnului pentru vindecarea de boală. **A/F**
  - c) Mântuitorul Hristos a iertat păcatele celor care au dat dovadă de căință sinceră și de credință. **A/F**
  - d) După Înviere, Iisus S-a arătat și lui Toma, convingându-l de dumnezeirea Sa. **A/F**
  - e) Zaheu vameșul s-a urcat în sicomor, pentru a-L vedea pe Iisus. **A/F**
  - f) Sfântul Petru a devenit unul dintre cei 12 apostoli, lăsând meseria de vameș. **A/F**

2. Analizează imaginea și precizează:

- a) numele pildei ilustrate;
- b) învățătura desprinsă din această pildă.

3. Pornind de la citatul următor, rezolvă sarcinile de lucru:
„Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac.” (Luca 23, 34)
- a) numește Persoana Care a adresat această rugăciune;
  - b) precizează situația care a dus la această rugăciune;
  - c) argumentează în maximum cinci rânduri importanța iertării celor care ne-au greșit.

4. Alcătuieste o compunere de 10-12 rânduri, cu titlul: **Iisus Hristos, Mântuitorul lumii**, care să conțină cuvintele: *pătimire, răstignire, înviere, rai, omenire*.

DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUȚ OMULUI

Primirea Sfintei Împărtășanii

1. Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu
2. Lucrarea Duhului Sfânt în lume
3. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime
4. Sfintele Taine în viața creștinilor
5. Darurile Duhului Sfânt

Recapitulare

Evaluare

Lecția

1

Din Sfânta Scriptură

Și aceasta este viața veșnică:
Să Te cunoască pe Tine,
singurul Dumnezeu adevărat,
și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai
trimis.

(Ioan 17, 3)

Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu

Domnul Hristos înconjurat de îngeri

Raiul deschis prin Domnul Hristos

Dicționar

comuniune = legătură puternică, unire strânsă;

a dăinui = a se menține, a continua să existe;

har = putere, energie divină dăruită omului;

ideal = scop suprem, perfecțiune, desăvârșire;

rațiune = minte, gândire;

spiritual = sufletesc, duhovnicesc, imaterial.

Datorită iubirii Sale nemărginite, Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său și l-a chemat la fericirea veșnică, numită *mântuire, asemănare cu Dumnezeu, sfințenie, viață veșnică, rai* sau *Împărăția cerurilor*. Aceasta este comparată de Domnul Hristos cu o comoară ascunsă în pământ (Matei 13, 44) sau cu un mărgăritar de mare preț (Matei 13, 46), considerând-o mai valoroasă decât orice bun material.

Viața este cel mai mare dar de la Dumnezeu și dănuie prin iubirea și puterea Lui. Creatorul l-a înzestrat pe om cu trei însușiri ale sufletului: **rațiune, voință și simțire**, pentru a urma calea binelui. Acestea se referă la chipul lui Dumnezeu în om și sunt date spre a fi folosite de-a lungul vieții în mod conștient și liber, spre luminarea minții, întărirea voinței și cultivarea sentimentelor alese. Dobândirea vieții veșnice se realizează prin colaborarea liberă a omului cu Dumnezeu, în timpul petrecut pe pământ. „Chipul lui Dumnezeu îl avem în noi deodată cu creația noastră; asemănarea cu Dumnezeu însă o dobândim prin alegerea noastră liberă.” (Sfântul Grigorie de Nyssa)

Asemănarea cu Dumnezeu este scopul cel mai înalt al creștinului, care poate fi atins prin **credința** înmulțită cu ajutorul **harului** și manifestată prin **fapte bune**. Unele încercări ale vieții îi întăresc pe credincioși în calea spre mântuire, prin exersarea curajului, răbdării, speranței și a iubirii. „Luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat (...)” (I Timotei 6, 12). În veșnicie, credincioșii vor gusta fericirea deplină, alături de Dumnezeu, de îngeri și de sfinți.

Pe calea spre asemănarea cu Dumnezeu, credinciosul depune efort personal și este sprijinit de Biserică. Aceasta îl călăuzește pe calea cea dreaptă, de-a lungul vieții, prin harul Duhului Sfânt revărsat în sufletul omului prin **sfintele slujbe**. De asemenea, creștinul se străduiește să dobândească și să dezvolte virtuți necesare creșterii spirituale, prin: rugăciune, post și milostenie.

Cea mai mare virtute creștină este **iubirea**, care îl înalță pe om spre desăvârșire, după cum mărturisește Sfântul Nectarie din Eghina: „Dragostea este scara care îl ridică pe om la desăvârșire și-l arată cu adevărat chip și asemănare a lui Dumnezeu”.

Comuniunea cu Dumnezeu poate fi dobândită de toți oamenii care răspund chemării Sale, în orice moment al vieții, indiferent de statutul social, de situația materială sau de împrejurările istorice. În același timp, din marea Sa iubire, Dumnezeu iartă de fiecare dată oamenilor toate greșelile mărturisite, dându-le posibilitatea să reia creșterea spirituală. De aceea, Sfântul Nicolae Velimirovici afirmă: „creștinismul constituie cel mai mare depozit de optimism”.

Retine!

1. Viața omului pe pământ

- este darul lui Dumnezeu, Care l-a creat pe om după chipul Său.
- este o chemare a lui Dumnezeu la asemănarea cu El.

2. Viața veșnică

- înseamnă dobândirea asemănării cu Dumnezeu sau a mântuirii.
- se câștigă din timpul vieții pământești, prin har, credință și fapte bune.

3. Nevoia de împlinire

- este idealul tuturor oamenilor, pe plan material, profesional și spiritual.
- pentru creștini, înseamnă comuniunea cu Dumnezeu sau desăvârșirea.

4. Creșterea spirituală

- se realizează prin harul primit la sfintele slujbe și prin efort personal.
- are la bază iubirea, cea mai mare dintre virtuțile creștine.

Sfântul Ierarh Nectarie
din Eghina

Informează-te!

❖ Sfântul Ierarh Nectarie (1846 – 1920) din insula Eghina (Grecia) a urcat treptele virtuților până la asemănarea cu Dumnezeu. El a ajuns făcător de minuni și taumaturg (tămăduitor) încă din timpul vieții, continuând faptele minunate și după trecerea la cele veșnice. Sfântul este sărbătorit la data de 9 noiembrie.

❖ În capitolul al XIII-lea din Evanghelia după Matei se găsesc șapte pilde despre Împărăția cerurilor: pilda semănătorului, a neghinei, a grăuntelui de muștar, a aluatului, a comorii ascunse în țarină, a mărghitarului de mult preț și pilda năvodului. Prin acestea, Mântuitorul a descoperit lumii importanța dobândirii Împărăției cerurilor.

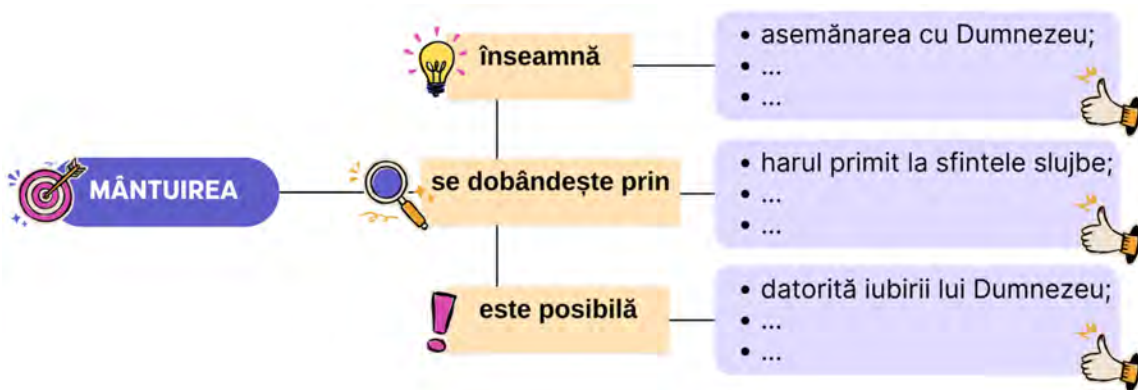
Aplicații

- 1. Răspunde la următoarele întrebări:
- La ce însușiri sufletești se referă chipul lui Dumnezeu în om?
  - Ce înseamnă asemănarea cu Dumnezeu?
  - Cum se dobândește viața veșnică?
  - Ce înseamnă fericirea pentru creștini?
  - Cum se realizează creșterea spirituală a omului?

- 2. Enumeră câte două sinonime pentru următoarele cuvinte/expresii: *rațiune, viață veșnică, comuniune, ideal, fericire.*

- 3. Transcrie și completează harta conceptuală de mai jos, după modelul dat:

- 4. Identifică, în citatele de mai jos, factorii ce contribuie la dobândirea asemănării cu Dumnezeu, după exemplul: a) – dragostea.

“

a) Începutul și sfârșitul mântuirii este dragostea. (Sfântul Antonie cel Mare)

b) Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el (...). (Apocalipsa 3, 20)

c) Mântuirea este atât lucrarea lui Dumnezeu, cât și a noastră. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

d) Privegheați, stați tari în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă. (I Corinteni 16, 13)

”

- 5. Discutați cu profesorul despre cum se poate ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, pornind de la cuvintele Mântuitorului: „Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc” (Ioan 15, 12-14).

- 6. Elaborează un eseu de o pagină, pe tema idealului tău în viață, având ca reper următorul citat: „Idealul este călăuză sufletului omenesc” (Victor Hugo). Aduagă fișa la **portofoliu**.

1. Pe urmele strămoșilor

Sfinții Mucenici Epictet și Astion

Prin viața lor pământească plină de virtuți, sfinții au ajuns la asemănarea cu Dumnezeu, devenind fiii Lui după har. Ei au răspuns cu toată ființa lor iubirii dumnezeiești, în diferite contexte social-istorice.

Pe teritoriul țării noastre, primii sfinți mucenici cunoscuți sunt Sfântul Epictet preotul și ucenicul său, Sfântul Astion, doctori fără de arginți. Ei sunt sărbătoriți la data de 8 iulie, sfintele lor moaște aflându-se la mănăstirea Halmyris, în localitatea Murighiol, din județul Tulcea. Cercetătorii au dovedit că este vorba despre sfinți martirizați în anul 290 d.Hr.

Sfinții Epictet și Astion au dovedit înțelepciunea de a căuta în primul rând Împărăția cerurilor, primind de la Dumnezeu puterea facerii de minuni. Ei au vindecat mulți bolnavi, precum: paralitici, orbi, muți, surzi și au răspândit învățăturile Evangheliei în rândul strămoșilor noștri. Toate acestea au fost săvârșite de ei în numele credinței și iubirii lui Hristos, împlinind astfel idealul sfințeniei și devenind prin viața lor exemple vii de urmat până astăzi.

Descoperirea recentă (în anul 2001) a sfințelor moaște ale acestor martiri a întărit evlavia credincioșilor și mulțimea de minuni săvârșite prin mijlocirea Sfinților Epictet și Astion.

- ▶ Pornind de la textul de mai sus, identifică trei virtuți dovedite de Sfinții Epictet și Astion.
- ▶ Reflectează asupra unei virtuți pe care vrei să o dezvolți în viața ta.

2. Repere culturale

De-a lungul istoriei, diverse popoare au încercat să localizeze geografic grădina Edenului, crezând că astfel vor obține fericirea raiului ceresc.

În perioada Evului Mediu, creștinii occidentali au fost convinși că raiul este în orașul Ierusalim, deoarece acolo au avut loc cele mai importante evenimente din viața Mântuitorului. În secolul al XIII-lea, venețianul Marco Polo a considerat că raiul se află în China, fiind fascinat de acele meleaguri străbătute în călătoriile lui.

După descoperirile lui Cristofor Columb din secolul al XV-lea, coloniștii europeni au crezut că paradisul se găsește în America, impresionați de peisajul luxuriant și de bogățiile găsite acolo.

În Sfânta Scriptură, grădina raiului unde au fost așezați Adam și Eva este localizată între râurile Fison, Gihon, Tigru și Eufrat. Învățătura Mântuitorului ne arată că fericirea omului nu este condiționată de locul în care trăiește, ci de modul în care își duce viața.

Debarcarea lui Columb
în Lumea Nouă

- ▶ Organizează o dezbatere cu tema: **Raiul ceresc versus paradisul terestru.** În acest sens se alcătuiesc două echipe; fiecare grupă identifică și prezintă argumente pentru susținerea poziției sale.
- ▶ Caută pe Internet localizări ale raiului, potrivit credințelor altor popoare în diferite etape istorice, și prezintă-le la ora de Religie.

Lecția 2

Lucrarea Duhului Sfânt în lume

Din Sfânta Scriptură

Iar Petru a zis către ei: Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt. Căci vouă este dată făgăduința și copiilor voștri și tuturor celor de departe, pe oricâți îi va chema Domnul Dumnezeuul nostru. (Faptele Apostolilor 2, 38-39)

Duhul Sfânt în chip de porumbel

Sfânta Treime

Dicționar

(a) **invoca** = a chema în ajutor;

întinăciune = (aici) păcat;

(a) **pogorî** = a coborî;

viștier = mare dregător care avea în grijă tezaurul țării; (aici) Cel ce deține toate bogățiile spirituale;

teofanie = apariție sau manifestare a divinității.

Lumea este opera Sfintei Treimi, Dumnezeu cel Unul în ființă și întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Persoanele divine sunt egale și participă împreună la crearea, mântuirea și sfințirea lumii.

Duhul Sfânt este Persoană a Sfintei Treimi Care, „împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit” (Crezul). El există dintotdeauna și are aceeași putere și dumnezeire precum celelalte două Persoane. Încă de la facerea lumii, Duhul Sfânt este Cel Care umple de viață creația și toate făpturile: „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor” (Facerea 1, 2).

Puterea Sa sfințitoare se manifestă de-a lungul istoriei omenirii prin **teofanii**, **inspirație divină** și **revărsarea harului**. Spre exemplu, Duhul Sfânt S-a arătat patriarhului Avraam, împreună cu Tatăl și cu Fiul, la stejarul din Mamvri. De asemenea, El le-a descoperit prorocilor despre venirea în lume a Mântuitorului și i-a inspirat pe autorii cărților Sfintei Scripturi în transmiterea cuvântului lui Dumnezeu. Prin lucrarea Duhului Sfânt, S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu din Sfânta Fecioară Maria, la Buna Vestire. Duhul Sfânt S-a arătat apoi în chip de porumbel la Botezul Domnului, iar la Cincizecime S-a pogorât asupra Sfinților Apostoli sub forma limbilor ca de foc.

Sfântul Duh a continuat lucrarea mântuitoare a Fiului, Care a mărturisit: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 26).

Duhul Sfânt împărtășește harul mântuitor celor care doresc să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Lucrarea Sa în lume se realizează **prin slujbele Bisericii**, în cadrul cărora harul se revarsă asupra credincioșilor, spre sfințirea și mântuirea lor. În acest sens, Sfântul Serafim de Sarov spunea că: „Scopul vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt”.

Rugăciunea „Împărate ceresc” este rostită la începutul fiecărei slujbe sau rugăciuni particulare, pentru că, prin invocarea Duhului Sfânt, primim puterea de a ne ruga cu inimă curată. În prima parte a rugăciunii, Sfântul Duh este **invocat** și **slăvit** drept Dumnezeu adevărat, prin numirile: *Împărate ceresc, Mângâietorul, Duhul Adevărului, Vistierul bunătăților și Dăătorule de viață*. În a doua parte, Îi sunt adresate **trei cereri**: să locuiască în inimile oamenilor, să îi curețe de întinăciune și să le mântuiască sufletele. Astfel, viața unui creștin este însoțită de prezența mângâietoare și nevăzută a Duhului Sfânt.

Harul Sfântului Duh se arată până astăzi în oameni prin: dragoste, bucurie, răbdare, bunătate, blândețe și prin alte virtuți manifestate în relațiile cu semenii. În acest sens, Sfântul Vasile cel Mare spunea că: „Duhul Sfânt revarsă peste toți harul întreg, de care se bucură toți și se împărtășesc după măsura și capacitățile lor”.

Reține!

1. Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi

- conlucrează cu celelalte Persoane ale Sfintei Treimi.
- este închinat și slăvit împreună cu Tatăl și cu Fiul.

2. Duhul Sfânt, Dăător de viață și Sfințitor

- participă la crearea, la mântuirea și la sfințirea lumii.
- Se manifestă prin teofanii, inspirația profeților și revărsarea harului asupra lumii.

3. Duhul Sfânt, Împărat ceresc și Mângâietor

- este invocat și slăvit de Biserică la începutul oricărei rugăciuni sau slujbe.
- locuiește în inimile oamenilor, pe care îi curățește și îi sfințește.

Rugăciunea „Împărate ceresc”

*Împărate ceresc,
Mângâietorul,
Duhul Adevărului,
Care pretutindeni ești
și pe toate le plinești,
Vistierul bunătăților
și Dăătorule de viață,
vino și Te sălășluiește întru
noi și ne curățește pe noi
de toată întinăciunea
și mântuiește Bunule
sufletele noastre.
Amin.*

Informează-te!

❖ Rugăciunea „Împărate ceresc” a fost alcătuită înaintea sec. al VII-lea, când Sfântul Cosma Melodul i-a compus melodia pentru a fi cântată la slujba de seară a Pogorării Duhului Sfânt. Ea este prima dintre rugăciunile începătoare și este rostită de credincioși înainte de începutul oricărui lucru important.

❖ Sfântul Grigorie Palama a elaborat, în sec. al XIV-lea, învățătura despre harul divin. El a explicat faptul că Îl putem descoperi pe Dumnezeu cu ajutorul rațiunii, dar adevărata cunoaștere se realizează prin harul Duhului Sfânt, care luminează mințile celor credincioși.

Aplicații

1. Indică valoarea de adevăr (adevărat = A; fals = F) a următoarelor enunțuri:

- a) Dumnezeu este Unul în ființă și întreit în Persoane. **A/F**
- b) Duhul Sfânt i-a inspirat pe profeți și pe autorii Sfintei Scripturi. **A/F**
- c) Dumnezeu Fiul este numit „Mângâietorul, Duhul Adevărului”. **A/F**
- d) Dumnezeu Duhul Sfânt împărtășește oamenilor harul divin. **A/F**
- e) Omul se poate mântui singur, dacă binevoiește. **A/F**
- f) Rugăciunea „Împărate ceresc” este o invocare a Duhului Sfânt. **A/F**

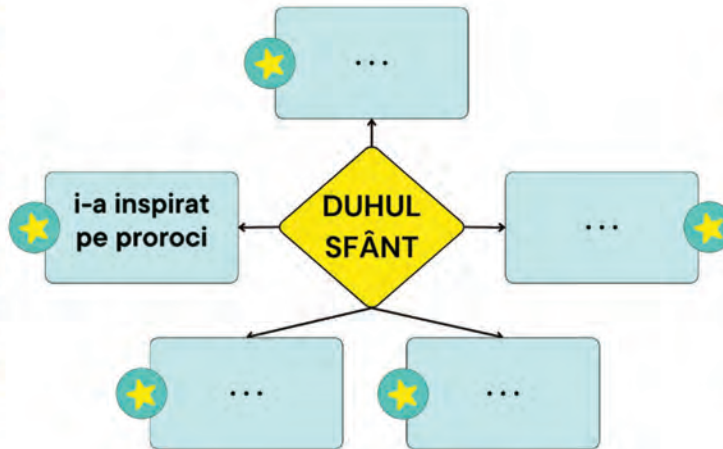

2. Pornind de la textul lecției, alcătuieste câte un enunț cu următorii termeni: *har, pogorâre, sfințitor, biserică, ființă, invocare.*

3. Prezintă modalități de manifestare a Duhului Sfânt în lume, completând următoarea schemă, după modelul dat:

Sfinții Proroci
vestind Nașterea Domnului

Sfinții Apostoli

4. Pornind de la următorul citat, răspunde la întrebările alăturate:

Sufletul care a cunoscut pe Domnul simte în chip nevăzut prezența Făcătorului său și rămâne în El foarte liniștit și bucuros. Și cu ce s-ar putea asemana această bucurie? Este asemenea celei pe care o simte un fiu iubit care se întoarce după o lungă despărțire dintr-o țară îndepărtată în casa sa părintească și vorbește pe săturate cu tatăl său, cu iubita lui mamă, cu frații și surorile lui dragi.

(Sfântul Siluan Athonitul)

- a) Ce sentiment are omul aflat în comuniune cu Dumnezeu?
- b) Cu ce se aseamnă bucuria omului care se apropie de Dumnezeu?
- c) Care este cea mai mare bucurie pe care ai trăit-o până acum?

5. Alcătuieste un text de minimum șapte rânduri despre un moment în care ai simțit prezența harului Duhului Sfânt în viața ta. Dă-i un titlu potrivit.